

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра зарубіжної літератури та методики її навчання
Кафедра української мови та славістики

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОЄКТНИЙ ПРАКТИКУМ:
ВИБІРКОВІ КУРСИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	A Освіта
Спеціальність	A4 Середня освіта
Предметна спеціальність	A4.01 Українська мова і література
Друга спеціальність	A4.02 Мова та зарубіжна література
Спеціалізація	A4.021 Англійська мова та зарубіжна література
Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова)

2027–2028 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Проектний практикум: вибіркові курси мовно-літературної галузі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова)» за спеціальністю А4 Середня освіта предметної спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) другої спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) спеціалізації А4.021 Англійська мова та зарубіжна література галузі знань А Освіта.

Розробники:

ГРИЦАК Наталія – доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри зарубіжної літератури і методики їх навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ТЄЛЄЖКІНА Олеся – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література, англійська мова) Secondary Education (Ukrainian Language and Literature, English Language)
2	Спеціальність Предметна спеціальність Друга спеціальність (предметна спеціальність) Спеціалізація	A4 Середня освіта A4.01 Середня освіта (Українська мова і література) A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) A4.021 Англійська мова та зарубіжна література
3	Галузь знань	A Освіта
4	Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
5	Форма навчання	денна
6	Статус дисципліни	обов'язкова
7	Мова навчання	українська
8	Курс	2
9	Семестр	3
10	Обсяг дисципліни в кредитах	3
11	Загальна кількість годин	90
12	Кількість змістових модулів	3
13	Аудиторні заняття (год.)	30
14	Лекції (год.)	—
15	Практичні заняття (год.)	30
16	Самостійна робота (год.)	30
17	Практика	30
18	Вид ІНДЗ	Командний проєкт
19	Форма підсумкового контролю	залік

Частка годин аудиторних занять становить 33,3 %.

2. Мета навчальної дисципліни

Дисципліна «Проектний практикум: вибіркові курси мовно-літературної галузі» зорієнтована на підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти до аналізу, добору та проєктування вибірових курсів для профільної середньої школи. Зміст дисципліни передбачає опрацювання особливостей створення вибірових

курсів мовно-літературної галузі, зокрема курсів з української мови, української та зарубіжної літератури.

Курс має практичну спрямованість і передбачає створення командного освітнього продукту. У межах практичних занять здобувачі аналізують і моделюють зміст вибіркового курсу, а також у командах розробляють проєкт вибіркового курсу мовно-літературної галузі для учнів, що вивчають українську мову, українську та зарубіжну літератури на основному чи поглибленому рівнях.

Мета навчальної дисципліни – підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти до аналізу, системного добору та методичного проєктування авторських модельних навчальних програм вибіркового курсу мовно-літературної галузі.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності

ЗК 4. Інструментальні навички. Здатність до письмової та усної комунікації українською та англійською мовами. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Соціально-особистісні навички. Здатність до адаптивності, комунікабельності, креативності, толерантності, критичного мислення, прагнення самовдосконалення, самокритичність, наявність стійкого світогляду та наполегливості у досягненні мети. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти лідерські якості. Здатність формувати мотивацію здобувачів освіти й організовувати їхню пізнавальну діяльність та рухатися до спільної мети. Здатність раціонально планувати та використовувати час.

ЗК 6. Етичні мотиви. Здатність розуміти і сприймати етичні принципи, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватись норм академічної доброчесності і професійної етики та політик використання ІІІ.

ЗК 7. Міжкультурна взаємодія. Здатність толерантно сприймати, розуміти, цінувати ідеї, думки і судження інших людей, мультикультурність.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність здійснювати методичну діяльність під час навчання української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури з урахуванням сучасних інноваційних підходів.

ФК 5. Здатність здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури, спрямованих на розвиток здібностей здобувачів освіти та їх виховання, на формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; здатність керувати дослідницькою діяльністю здобувачів освіти у позакласній і позааудиторній роботі; здатність використовувати інформаційні технології у навчанні.

ФК 9. Здатність ефективно орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично аналізувати отримані відомості, використовувати можливості мережових програмних систем та інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

ФК 10. Здатність формувати мовнокомунікативну компетентність здобувачів освіти, використовуючи різноманітні технології навчання, методи, прийоми і форми роботи.

ФК 13. Здатність до виконання функцій сучасного вчителя, що ґрунтуються на засадах конструктивної і безпечної взаємодії з урахуванням потреб та емоційних станів своїх та інших учасників освітнього процесу (ментора, тьютора, модератора, фасилітатора, коуча), конкурентоздатної адаптації до змінних умов освітнього менеджменту та вимог суспільства.

ФК 15. Здатність добирати та використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, що сприяють формуванню мотивації здобувачів освіти і спрямовані на розвиток їхніх здібностей, на формування в них позитивної самооцінки і визначення власної ідентичності з урахуванням їхнього психоемоційного стану, індивідуальних і вікових особливостей, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору.

ФК 16. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких результатів навчання.

ПРН 2. Знати сучасну термінологію, наукові поняття, закони, концепції, учення і теорії, методи дослідження педагогічних і філологічних наук. Розуміти загальні тенденції, закономірності розвитку педагогічної та філологічної наук, їх роль у формуванні наукової картини світу.

ПРН 6. Знати теорію та методику навчання філологічних предметів, інноваційні та інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні технології навчання.

ПРН 7. Знати зміст і принципи організації освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти, сутність проектування навчальних програм, підручників, інформаційних і науково-методичних матеріалів з української та англійської мов, української та зарубіжної літератур.

ПРН 10. Уміти застосовувати профільні знання у підготовці до уроку та різних форм навчання у закладах вищої освіти; проектувати їх зміст; володіти знаннями про навчальну роботу з учнями різних вікових категорій у цілісному педагогічному процесі в умовах індивідуалізації й диференціації навчання та інклюзії; проектувати пізнавальну діяльність учнів для засвоєння навчального матеріалу; здійснювати методичну діяльність з української мови, української літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; застосовувати базові знання з педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування

цілісного навчально-виховного процесу; проектувати реалізацію інтегрованого навчання, міжпредметних зв'язків; виховувати всебічно розвинену особистість.

ПРН 11. Уміти здійснювати відбір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів і їх виховання; розвиток у здобувачів освіти вмінь працювати з творчими та олімпіадними завданнями з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; організовувати та проводити виховні заходи; організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці в межах функціональних обов'язків учителя.

ПРН 12. Уміти здійснювати моніторинг навчальних досягнень суб'єктів освіти; розробляти різні типи навчальних завдань, відповідних результатам моніторингу; стежити за своєю мовою і поведінкою, мовою і поведінкою учнів; уважно слухати відповіді, адекватно реагувати на них; використовувати мову лінгвістики та літературознавства для офіційно-ділової та наукової комунікації.

ПРН 13. Уміти використовувати педагогічні технології в навчально-виховному процесі; розробляти уроки, лекції, семінарські, практичні та лабораторні заняття відповідно до обраної технології навчання.

ПРН 14. Уміти добирати систему завдань для контролю і корекції знань учнів; здійснювати усний, письмовий і тестовий контроль на заняттях з української мови й літератури, англійської мови, зарубіжної літератури; вести облік результатів контролю знань, умінь і навичок.

ПРН 15. Уміти, з урахуванням мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план і методику спостереження; прогнозувати вплив різних чинників на якість результату.

ПРН 16. Уміти працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережових програмних систем для виконання теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; уміти користуватися електронними словниками; здійснювати пошук методичних матеріалів для реалізації міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків.

ПРН 17. Уміти застосовувати м'які навички (soft skills) та формувати їх у здобувачів освіти у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів і прогнозування.

ПРН 18. Уміти актуалізувати власний потенціал, проектувати та реалізувати індивідуальні освітні траєкторії особистісного зростання.

ПРН 19. Уміти адаптуватися й діяти в новій ситуації, діагностувати власні стани та почуття для забезпечення ефективної й безпечної професійної діяльності, генерувати нові ідеї, оцінювати результати своєї праці.

ПРН 20. Соціальна активність, толерантне ставлення до різних думок і поглядів в умовах полікультурного середовища, дотримання морально-етичних аспектів професійної діяльності, академічної доброчесності.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни (пререквізитами) є опанування освітнього компонента «Методика викладання дисциплін мовно-

літературної освітньої галузі», а також методик навчання української мови, української та зарубіжної літератури на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти. Важливе значення мають також знання, здобуті під час вивчення курсів «Актуальні питання сучасної української літературної мови», «Сучасний літературний процес в Україні» і «Сучасна зарубіжна література», які забезпечують необхідну предметну основу для аналізу, добору та проєктування вибіркового курсу для основного і поглибленого рівнів вивчення української мови, української та зарубіжної літератур.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі

Тема 1. Інваріантний та варіативний складники у викладанні української мови у профільній середній школі: присутні характеристики і відмінності

Державний стандарт профільної середньої освіти як основа розмежування складників. Баланс між державними вимогами до рівня мовної грамотності та академічною свободою закладу освіти і здобувачів. Вимоги до забезпечення єдиного мовного простору в освітньому середовищі. Диференціація та персоніфікація навчання мови відповідно до обраного профілю. Формати реалізації варіативного складника. Механізми взаємодоповнення обов'язкового і вибіркового курсів.

Тема 2. Модельні навчальні програми вибіркового освітніх компонентів мовно-літературної освітньої галузі в основних значеннєвих вимірах

Поняття «модельна навчальна програма». Функційне призначення модельної навчальної програми. Принципи добору та структурування матеріалу для варіативного складника. Забезпечення суб'єктності учня та формування індивідуальної освітньої траєкторії засобами вибіркового курсу. Критерії експертизи та аналізу якості модельних програм вибіркового курсу.

Тема 3. Адаптація модельних навчальних програм варіантного складника з української мови до специфіки закладу освіти та профілю навчання

Аналіз освітніх запитів здобувачів, ресурсного забезпечення закладу освіти та регіонального соціокультурного контексту. Урахування специфіки профілю. Трансформація очікуваних результатів і змістових розділів під профільну спрямованість. Інтеграція міждисциплінарних зв'язків. Добір профільно орієнтованого навчального матеріалу.

Тема 4. Освітній дизайн модельної навчальної програми вибіркового курсу

Формулювання ідей, мети і завдань вибіркового курсу на основі аналізу освітніх дефіцитів. Послідовність і логіка подання навчального матеріалу. Оформлення алгоритмів діяльності та методичних блоків.

Тема 5. Технології розробки модельних навчальних програм та авторських навчальних програм вибіркового курсу з української мови

Технологічні етапи створення авторської програми (аналітично-прогностичний, змістовно-процесуальний, інструментальний). Експертиза, пілотування та корекція розробленої програми.

Змістовий модуль 2

Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі

Тема 1. Літературний компонент профільної освіти: вибіркові курси, їх види та призначення.

Місце вибірових курсів літературного спрямування в системі профільної середньої освіти. Аналіз моделей літературної освіти у 10–12 класах. Визначення освітніх можливостей вибірового компонента.

Тема 2. Вибірковий курс як простір поглиблення та розширення літературної освіти.

Межі основного курсу літератури та можливості їх розширення у вибіровому курсі. Вибірковий курс як можливість звернення до літературних явищ, авторів і творів, не представлених в основному курсі. Поглиблене вивчення відомого матеріалу. Вибірковий курс і читацькі інтереси старшокласників: можливості персоналізації літературної освіти.

Тема 3. Критерії якості та освітньої доцільності вибірового курсу.

Освітня доцільність вибірового курсу: відповідність потребам профільної школи та інтересам учнів. Змістова цілісність вибірового курсу: взаємозв'язок концепції, тем, художнього матеріалу та очікуваних результатів. Новизна змісту як критерій якості вибірового курсу: нові тексти, автори, жанри, проблеми, контексти.

Тема 4. Моделі побудови вибірових курсів літературного спрямування.

Тематичні, проблемні, жанрові, авторські, культурологічні, інтегровані моделі.

Тема 5. Змістова концепція вибірового курсу та принципи добору навчального матеріалу.

Змістова концепція вибірового курсу та її роль у визначенні його своєрідності. Принципи добору художніх творів і навчального матеріалу відповідно до концепції курсу. Співвідношення художнього, літературознавчого та культурологічного матеріалу у вибіровому курсі.

Тема 6. Структурування змісту вибірового курсу та логіка його розгортання.

Способи структурування змісту вибірового курсу літературного спрямування. Тематичні блоки та їх взаємозв'язок у структурі курсу. Послідовність розгортання змісту: хронологічна, тематична, проблемна, жанрова та інші моделі. Співвідношення обов'язкового й варіативного матеріалу у вибіровому курсі. Логіка переходів між темами та формування цілісної структури курсу. Розподіл змісту відповідно до кількості навчальних годин.

Тема 7. Структура програми вибірового курсу та вимоги до її розроблення.

Програма вибірового курсу як модель його змісту та організації. Основні складники програми вибірового курсу та взаємозв'язки між ними. Формулювання мети курсу: від загального задуму до конкретного освітнього результату. Структурування змісту курсу: тематичні блоки, теми та послідовність їх вивчення.

Визначення очікуваних результатів навчання відповідно до змісту вибіркового курсу. Розподіл навчального часу та співвідношення теоретичного і практичного складників. Узгодженість мети, змісту, результатів навчання та навчальної діяльності у програмі вибіркового курсу. Типові помилки в проєктуванні програми вибіркового курсу та способи їх уникнення.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин					
	усього	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	практика	самостійна робота
Змістовий модуль 1						
Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі						
Тема 1. Інваріантний та варіативний складники у викладанні української мови у профільній середній школі: присутні характеристики і відмінності	6	–	2	–	2	2
Тема 2. Модельні навчальні програми вибірових освітніх компонентів мовно-літературної освітньої галузі в основних значеннєвих вимірах	6	–	2	–	2	2
Тема 3. Адаптація модельних навчальних програм варіантного складника з української мови до специфіки закладу освіти та профілю навчання	9	–	3	–	2	3
Тема 4. Освітній дизайн модельної навчальної програми вибіркового курсу	11	–	3	–	3	4
Тема 5. Технології розробки модельних навчальних програм та авторських навчальних програм вибірових курсів з української мови	12	–	4	–	6	4
Разом за змістовим модулем 1	44	–	14	–	15	15
Змістовий модуль 2						
Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі						
Тема 1. Літературний компонент профільної освіти: вибіркові курси, їх види та призначення	6	–	2	–	2	2
Тема 2. Вибірковий курс як простір поглиблення та розширення літературної освіти	6	–	2	–	2	2
Тема 3. Критерії якості та освітньої доцільності вибіркового курсу	6	–	2	–	2	2
Тема 4. Моделі побудови вибірових курсів літературного спрямування	6	–	2	–	2	3
Тема 5. Змістова концепція вибіркового курсу та принципи добору навчального матеріалу	6	–	2	–	2	3
Тема 6. Структурування змісту вибіркового курсу та логіка його розгортання	8	–	2	–	3	3

Тема 7. Структура програми вибіркового курсу та вимоги до її розроблення	8	–	2	–	3	–
Тема 8. Захист проєктів	2	–	2	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	46	–	16	–	15	15
Усього годин	90	–	30	–	30	30

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	кількість годин
Змістовий модуль 1		
Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі		
1	Вимоги до модельних навчальних програм / навчальних програм вибірових курсів з української мови. Алгоритм дій.	2
2	Модельна навчальна програма вибірових освітніх компонентів з української мови як конструктор освітнього простору: структурна організація	2
3	Модельні навчальні програми вибірових курсів для різних профілів: критерії порівняння, особливості реалізації	3
4	Ключові елементи освітнього дизайну модельної навчальної програми	3
5	Проєктування модельних навчальних програм / навчальних програм вибірових курсів з української мови	4
Разом за змістовим модулем 1		14
Змістовий модуль 2		
Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі		
1	Літературний компонент профільної освіти: вибіркові курси, їх види та призначення	2
2	Вибірковий курс як простір поглиблення та розширення літературної освіти	2
3	Критерії якості та освітньої доцільності вибірового курсу	2
4	Моделі побудови вибірових курсів літературного спрямування	2
5	Змістова концепція вибірового курсу та принципи добору навчального матеріалу	2
6	Структурування змісту вибірового курсу та логіка його розгортання	2
7	Структура програми вибірового курсу та вимоги до її розроблення	2
8	Захист проєктів	2
Разом за змістовим модулем 2		16
Усього годин		30

5.4. Практика

№ теми	Назва теми	кількість годин
Змістовий модуль 1		
Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі		
1	Аналіз наявних модельних навчальних програм вибірових курсів з української мови: відповідність вимогам	2
2	Аналіз наявних модельних навчальних програм вибірових курсів з української мови: наповнення структурних складників	2
3	Створення концепції модельної навчальної програми / авторської навчальної програми вибірового курсу з української мови	2
4	Створення фрагмента модельної навчальної програми / авторської навчальної програми вибірового курсу з української мови. Попередня апробація	3
5	Розроблення повної версії модельної навчальної програми / авторської навчальної програми вибірового курсу з української мови	6
Разом за змістовим модулем 1		15
Змістовий модуль 2		
Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі		
1	Пошук ідеї та визначення концепції вибірового курсу літературного спрямування	2
2	Визначення цільової аудиторії, мети та освітнього задуму курсу	2
3	Конструювання змісту курсу	2
4	Добір художнього та навчального матеріалу	2
5	Побудова тематичної моделі курсу	2
6	Проектування навчальної діяльності та очікуваних результатів	2
7	Оформлення програми вибірового курсу	2
8	Доопрацювання авторського курсу	1
Разом за змістовим модулем 2		15
Всього годин		30

5.5. Самостійна робота

№ теми	Назва теми	кількість годин
Змістовий модуль 1		
Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі		
1	Роль варіативного компонента у формуванні дослідницьких та професійно орієнтованих компетентностей <i>Завдання</i> Напишіть коротке есе-обґрунтування на тему «Чому інваріантний компонент не може повною мірою забезпечити професійну орієнтацію старшокласника без варіативного складника?»	2

2	Моніторинг ефективності впровадження модельної навчальної програми вибіркового курсу в освітній процес <i>Завдання</i> 1. Розробіть анкету зворотного зв'язку про оцінювання корисності, складності та практичної цінності опанованого вибіркового курсу з української мови. 2. Визначте і стисло опишіть три ключові індикатори, за якими вчитель може визначити успішність модельної програми	2
3	Адаптація інструментарію формульовального та підсумкового оцінювання до специфіки профілю <i>Завдання</i> Візьміть за основу стандартний інструмент формульовального оцінювання і переформулюйте його запитання так, щоб вони відображали специфіку вибіркового курсу обраного профілю навчання.	3
4	Інтеграція освітніх інструментів <i>Завдання</i> Доберіть цифрові ресурси та засоби візуалізації для інтеграції в основну частину модельної навчальної програми вашого вибіркового курсу (види діяльності)	4
5	Механізми апробації, налаштування зворотного зв'язку та коригування змісту і структури <i>Завдання</i> Змодельуйте два зауваження до змісту основної частини вашої модельної навчальної програми (якщо таких ви не отримали під час попередньої апробації). Запропонуйте два конкретні рішення щодо коригування змісту програми за цими зауваженнями	4
Разом за змістовим модулем 1		15
Змістовий модуль 2 Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі		
1	Вибіркові курси літератури в профільній школі: що пропонує сучасна модельна програма. <i>Завдання</i> Обрати одну модельну навчальну програму вибіркового курсу літературного спрямування для 10–12 класів. Проаналізувати її мету, зміст, структуру, добір художнього матеріалу та очікувані результати. Підготувати короткий аналітичний огляд із висновком про своєрідність курсу	2
2	Від аналізу програм до ідеї нового вибіркового курсу. <i>Завдання</i> Проаналізувати перелік чинних модельних програм і визначити тему, проблему, жанр, автора або літературне явище, яке могло б стати основою нового вибіркового курсу. Обґрунтувати актуальність запропонованої ідеї та сформулювати її робочу назву	2

3	Варіативність змісту вибіркового курсу. <i>Завдання</i> Обрати один літературний матеріал — твір, автора, жанр або проблему — і запропонувати три різні концепції вибіркового курсу, побудовані на його основі. Визначити, чим відрізнятимуться мета, зміст і читацький матеріал кожного варіанта	2
4	Досвід учителя у викладанні вибірових курсів. <i>Завдання</i> Провести мініінтерв'ю з учителем-словесником (онлайн або наживо) про досвід використання вибірових / факультативних курсів, запити учнів і труднощі їх організації. Підготувати усну презентацію з ключовими висновками та власними пропозиціями щодо змісту перспективного курсу	3
5	Експертний погляд на вибіровий курс <i>Завдання</i> Обрати модельну програму вибіркового курсу літературного спрямування та провести її експертизу за самостійно сформованими критеріями. Визначити три сильні сторони, три проблемні позиції та три можливості для вдосконалення. Результати оформити у вигляді експертного висновку	3
6	Перспективні напрями розроблення вибірових курсів. <i>Завдання</i> Створити перелік із 10 потенційних тем вибірових курсів для учнів профільної школи. Для кожної теми визначити робочу назву, предметне ядро, 3–4 можливі змістові блоки та обґрунтувати її відмінність від основного курсу літератури. Обрати одну ідею, яку команда могла б розвинути під час практики	3
Разом за змістовим модулем 2		15
Всього годин		30

6. Форми та методи навчання

Форми навчання: практичні заняття; консультації (індивідуальні та групові); самостійна робота здобувачів освіти; дистанційне навчання із застосуванням електронних освітніх платформ (відповідно до розпоряджень деканату); виконання презентацій; науково-дослідна робота студентів.

Методи навчання: словесні методи: пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; наочні методи: демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів; практичні методи: виконання вправ; проблемно-пошукові методи: проблемний виклад, евристична бесіда, дослідницький метод; інтерактивні методи: мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод, дебати, круглий стіл; метод аналізу конкретних ситуацій (case study); інформаційно-комунікаційні методи із застосуванням цифрових технологій та онлайн-ресурсів.

Обрані форми та методи навчання сприяють формуванню м'яких навичок здобувачів, зокрема:

- словесні методи допоможуть сформувати навички критичного мислення, активного слухання, аналітичного сприйняття інформації (пояснення), розвинути емоційний інтелект, навички когнітивної адаптивності (розповідь), міжособистісної комунікації, вміння формулювати запитання, повага до співрозмовника, критичне оцінювання думок (бесіда, дискусія);

- наочні методи уможливають розвиток спостережливості, аналітичного мислення, сприйняття і структурування складної інформації;

- практичні методи посприяють виробленню наполегливості і самодисципліни, спрямуванню на результат і самокорекцію, формуванню навичок тайм-менеджменту, і відповідальності за кінцевий продукт, а також вихованню готовності до прийняття рішень, гнучкості мислення;

- проблемно-пошукові методи допоможуть удосконалити вміння визначати причиново-наслідкові зв'язки, навички гнучкості у різних ситуаціях, логічного мислення, виховати готовність до продукування неординарних гіпотез і пропозицій, а також до творчості;

- інтерактивні методи спрямовані на розвиток вміння генерувати цікаві ідеї, готовності безоцінного сприйняття іншого, командної взаємодії (мозковий штурм), співпраці з різними учасниками, делегування, досягнення компромісу (робота в малих групах і командах), удосконалення системного мислення, стратегічного планування й оцінювання ризиків (кейс-метод);

- метод проєктів уможливить розвиток і вдосконалення лідерських якостей, самоменеджмент, розв'язання проблемних ситуацій.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- проєктна діяльність;
- презентації результатів виконаних проєктів;
- виступи на наукових заходах (за бажанням).

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль, який здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, а також результатів виконання завдань самостійної роботи;
- захист проєктів.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання

Критерії оцінювання на практичних заняттях

Змістовий модуль 1

Варіативний складник мовної освіти у профільній старшій школі

За роботу на практичному занятті студент може отримати максимум 5 балів:

5 балів: здобувач демонструє глибокі і системні знання нормативних документів та науково-методичних засад розмежування інваріантного та варіативного складників мовної освіти; вільно орієнтується в дидактичних функціях варіативного компонента; вміє самостійно проєктувати й адаптувати модельні програми вибіркового курсу під специфіку конкретного профілю навчання;

4 бали: здобувач виявляє повні й міцні знання сутності й специфіки варіативного складника, але допускає незначні неточності у формулюванні окремих термінів чи нормативних деталей; успішно аналізує й розробляє елементи вибіркового курсу під обраний профіль, але потребує незначних уточнень в алгоритмі чи структурі програми;

3 бали: здобувач має фрагментарні знання, виконує завдання переважно репродуктивного характеру; розуміє відмінність між інваріантом і варіативом, але плутається в нормативно-методичних вимогах до розробки курсів; спроби адаптації або розробки програми вибіркового курсу поверхневі; потребує постійної допомоги викладача або інших студентів для виконання практичних завдань; слабка аргументація;

2–1 бали: здобувач виявляє істотні прогалини в знаннях, не розуміє сутності та призначення варіативного складника мовної освіти; не вміє формулювати тему, мету чи сформулювати структуру вибіркового курсу; неспроможний адаптувати зміст до профілю завдання; демонструє неспроможність аргументувати власні рішення; практичні завдання виконані зі значними помилками.

Змістовий модуль 2

Вибіркові курси літературного спрямування у профільній школі

За роботу на практичному занятті студент може отримати максимально 3 бали:

3 бали: студент визначає місце вибіркового курсу у профільній літературній освіті, правильно розмежовує їх види та призначення, наводить доречні приклади модельних програм; визначає конкретні можливості вибіркового курсу та встановлює межі його відмінності від основного курсу; формулює змістову концепцію, визначає змістове ядро курсу, добирає художній і навчальний матеріал, обґрунтовує його відповідність концепції.

2 бали: студент правильно визначає основні види й призначення вибіркового курсу, але окремі характеристики або приклади потребують уточнення; основні критерії застосовує, сильні й проблемні позиції визначає, але окремі оцінні судження недостатньо обґрунтовані; концепцію та основний зміст курсу визначає неточно; основні тематичні блоки й послідовність тем визначає, але окремі зв'язки між темами або розподіл навчального часу потребують доопрацювання;

1 бал: студент неточно визначає види вибірових курсів і некоректно характеризує їх призначення; не наводить цілісного аналізу, а подає лише окремі оцінні судження; не демонструє розуміння цілісної концепції програми вибірового курсу.

Критерії оцінювання практики

Максимальна кількість балів – 40 (ЗМ1 – 20 + ЗМ2 – 20).

1. Концептуальна обґрунтованість вибірового курсу – 5 + 5 балів.
2. Змістова цілісність та літературознавча обґрунтованість курсу – 5 + 5 балів.
3. Методична доцільність та внутрішня узгодженість курсу – 5 + 5 балів.
4. Якість розроблення та доопрацювання проєкту вибірового курсу – 5 + 5 балів.

Критерії оцінювання захисту командного проєкту

Максимальна кількість балів – 14

1. Змістова концепція та структура вибірового курсу – 7 бали.
2. Обґрунтованість змісту та добору навчального матеріалу – 4 бали
3. Презентація та захист проєкту – 3 бали

Критерії оцінювання самостійної роботи

Навчальний матеріал, опрацьований у процесі самостійної роботи, оцінюється на практичному занятті, на практиці.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне і модульне оцінювання															Підсумок
ЗМ 1					Практика	ЗМ 2								Практика	
T1	T2	T3	T4	T5		T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	20	3	3	3	3	3	3	3	14	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS 100-бальна	Оцінка ECTS літерна	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C		
64–74	D	задовільно	
60–64	E		
35–59	F _x	незадовільно	не зараховано

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

У випадку виникнення **конфліктних ситуацій** керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань у процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ШІ в межах навчальної дисципліни

Використання систем штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini тощо) в межах курсу є частково дозволеним (для аналітичних оглядів), але суворо регламентованим. Необхідно дотримуватися «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка».

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Навчально-методичний комплекс із дисципліни.
2. Електронний навчально-методичний комплекс з дисципліни «Проектний практикум: вибіркові курси мовно-літературної галузі» на платформі MOODLE.
3. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи.
4. Мультимедійна техніка, мобільні девайси.

12. Рекомендована література

Базова література для всієї дисципліни

1. Закон України «Про освіту», 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n186>.
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту», 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20/>

3. Державний стандарт профільної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

5. Політика використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2026/polityka_AI.pdf

6. Розробляємо модельну навчальну / навчальну програму: інтерактивно-методичні рекомендації для авторів модельних навчальних / навчальних програм з навчальних предметів / інтегрованих курсів. Київ, 2025. URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/uied-67ag-26.05.2025.pdf>

Змістовий модуль 1

Основна

1. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний poradnik науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації / за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекіної: Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с.

2. Модельні навчальні програми з української мови (варіативний складник). URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-prohramy-dlia-10-12-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoly-profilna-shkola-z-2027-roku>

Допоміжна

3. Бакум З. П., Пальчикова О. О. Формування ключової компетентності «Спілкування іноземними мовами» учнів старшої школи на уроках української словесності під час навчання фразеології. *Філологічні студії: науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету: зб. наук. праць*. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2020. Вип. 21. С. 225–242.

4. Видатні особистості з українського мовознавства. Хрестоматія / за заг. ред. Марини Навальної; укл.: Тетяна Левченко, Тетяна Чубань. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво КСВ», 2016. 172 с.

5. Груба Т. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ. 2018.

6. Найдьонова Л. А. Психологічні мішені інформаційної війни у XXI столітті. URL: <https://www.psych.kiev.ua>.

7. Найдьонова Л. А. Оновлення Концепції медіаосвіти: навіщо було потрібне і які зміни внесені. URL: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/onovlennya_kontseptsii_mediaosviti_navishcho_bulo_potribne_i_yaki_zmini_vneseni/

8. Остапенко Н., Симоненко Т., Руденко В. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 248 с.
9. Палихата Е., Штафірна Л. Навчання публічного мовлення старшокласників з урахуванням вимог програми і матеріалів підручників з української мови. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.17>
10. Пентиліук М. Унормування терміносистеми з української лінгводидактики. Основні методичні поняття у сучасному педагогічному дискурсі. Українська мова і література в школах України. 2016. № 4. С. 29–31.
11. Попович А. С. Зауваги про безперервне вивчення стилістики української мови. Теоретична і дидактична філологія: зб. наук. пр. Серія «Педагогіка». Переяслав-Хмельницький: ФОП Добровольська Я. М., 2016. Вип. 23. С. 56–65.
12. Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.
13. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб./ за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.
14. Струганець Л. Культура мови: Словник термінів. Тернопіль: Навч. книга. Богдан, 2000. 178 с.
15. Тележкіна О. О. Віртуальні платформи і цифрові застосунки на заняттях із дисциплін лінгвістичного циклу. *Викладання гуманітарних та українознавчих дисциплін засобами дистанційного навчання: теорія і практика закладів вищої освіти: матеріали наук.-метод. інтернет-конф.*, 24 листоп. 2022 р. Харків, 2022. С. 91–93.
16. Тележкіна О. О., Голтвеницька М. Застосування елементів STREAM-технології на заняттях з української мови. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди*. 2022. Вип. 55. С. 388–404.
17. Тележкіна О. Формування дискурсивної компетенції майбутніх філологів. *ZESZYTY NAUKOWE. Seria: NAUKI SPOŁECZNE, HUMANISTYCZNE I PEDAGOGICZNE*. Wydawnictwo Międzynarodowej Akademii Nauk Stosowanych w Łomży, 2023. № 90. T. 3 S. 330–343.
18. Тележкіна О. О. Запитання як інструмент розвитку критичного мислення під час викладання дисциплін гуманітарного циклу. *Сучасні тенденції в українській і світовій гуманітаристиці: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 07 листопада 2024 року*. Харків: ХНАДУ, 2024. С. 112–115.

Змістовий модуль 2

Основна

1. Модельні навчальні програми для 10–12 класів Нової української школи. Профільна школа (з 2027 року). Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-prohramy-dlia-10-12-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoly-profilna-shkola-z-2027-roku>
2. Хворостяний І. Г. Модельна навчальна програма курсу «Літературний текст і його інтерпретації. Профільна середня освіта. Основний / поглиблений рівень» для закладів загальної середньої освіти. 2025. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ МОН від 28.08.2025 № 1192). URL: <https://mon.gov.ua/static->

Допоміжна

1. Засекіна Т. М. Концептуальні засади розроблення модельних навчальних програм для профільної освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2024. Т. 6, № 1. С. 1–4. DOI: 10.37472/v.naes.2024.6111. URL: https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/440?utm_source=chatgpt.com
2. Дидактичні системи профільної середньої освіти : за результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України, 1 квітня 2026 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2026. URL: https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/664?utm_source=chatgpt.com
3. Ліпчевська І. Профільна середня освіта в умовах суспільних трансформацій: виклики й орієнтири оновлення. *Молодь і ринок*. 2025. №10. С. 63–69. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339093>

13. Інформаційні інтернет-ресурси

1. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» URL: <http://www.chitalca.html>
2. Бібліотека зарубіжної літератури українською мовою. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/>
3. Каталог авторів, письменників, поетів. URL: <https://zarlit.com>
4. Тележкіна О. Аналіз ліричного твору: мовознавчий і літературознавчий виміри: вебінар (2021). <https://naurok.com.ua/webinar/analiz-lirichnogo-tvoru-movoznavchiy-i-literaturoznnavchiy-vimiri>
5. Тележкіна О. Застосування методів інтерактивного навчання на уроках української мови: вебінар (2022). <https://naurok.com.ua/webinar/zastosuvannya-metodiv-interaktivnogo-navchannya-na-urokah-ukra-nsko-movi>
6. Тележкіна О. Застосування творчих методів на уроках української мови: вебінар (2023). <https://naurok.com.ua/webinar/zastosuvannya-tvorchih-metodiv-na-urokah-ukra-nsko-movi>
7. Тележкіна О. Інтерактивна онлайн-дошка як інструмент забезпечення спільної діяльності учнів: вебінар (2024). <https://naurok.com.ua/webinar/interaktivna-onlayn-doshka-yak-instrument-zabezpechennya-spilno-aktivnosti-uchniv>
8. Тележкіна О. Математична й інформаційно-комунікаційна компетентності: можливості для викладання мови й літератури: вебінар (2023). <https://naurok.com.ua/webinar/matematiczna-y-informaciyno-komunikaciyna-kompetentnosti-mozhливosti-rozvitku-pid-chas-vikladannya-movi-ta-literaturi>
9. Тележкіна О. Можливості використання елементів STREAM на уроках української мови: вебінар (2022). <https://naurok.com.ua/conference/stem-project>
10. Тележкіна О. Не тільки PowerPoint: онлайн-сервіси для створення цікавих презентацій: вебінар (2024). <https://www.youtube.com/watch?v=9lj2lRebAf8>
11. Тележкіна О. Онлайн-сервіси для створення навчальних відео: вебінар (2024). <https://www.youtube.com/watch?v=EZqI8SyTskU>

12. Тележкіна О. Розвиток риторичної компетенції: традиційні й новітні форми роботи: вебінар (2025). <https://naurok.com.ua/webinar/rozvitok-ritorichno-kompetenci-tradiciyni-y-novitni-formi-roboti>.

13. Тележкіна О. Сервіс Genially – інтерактивний асистент учителя: вебінар (2025) <https://naurok.com.ua/webinar/servis-genially-interaktivniy-asistent-uchitelya>

14. Тележкіна О. Формування м'яких навичок під час викладання дисциплін мовно-літературної галузі: вебінар (2023). <https://naurok.com.ua/webinar/formuvannya-m-yakih-navichok-pid-chas-vikladannya-disciplin-movno-literaturno-galuzi>

15. Тележкіна О. Формування риторичної та дискурсивної компетенцій на уроках української мови: вебінар (2023). <https://naurok.com.ua/webinar/formuvannya-ritorichno-ta-diskursivno-kompetenci-y-na-urokah-ukra-nsko-movi>

14. Перелік рекомендованих ресурсів

з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Для досягнення програмних результатів навчання та набуття компетентностей з освітнього компоненту здобувачам освіти рекомендується проходження таких курсів, тренінгів, семінарів.

1. Викладання в часи війни. URL: <https://skovoroda.ukma.edu.ua/course/vykladannia-v-chasy-vijny/>

2. З учнями про освіту та кар'єру. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5158>

3. Інструменти професійного розвитку вчителя іноземної мови. Підходи до інтегрованого навчання. URL: <https://ippo.com.ua/training/instrumenti-profesijnogo-rozvitku-vcitela-inozemnoi-8810?inpoint=ippo.com.ua>

4. Ключові уміння 21 століття. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/5135>

5. Критичне мислення для освітян. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/krytychne-myslennya-dlya-osvityan/>

6. Навчаймось вчитися: потужні розумові інструменти для опанування складних предметів. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/how-to-learn/>

7. Наука повсякденного мислення. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/critical-thinking-science/>

8. Наука про навчання: що має знати кожен учитель. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/learning-science/>

9. Освітні інструменти критичного мислення. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/osvitni-instrumenty-krytychnoho-myslennya/>

10. Подумай двічі: платформа критичного мислення. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1700>

11. Профільна. Зміст. Як викладати в новій старшій школі. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/6785>

12. Сміливі навчати (вчителювання під час кризи). URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1762>
13. Старша профільна школа: сучасні підходи до навчання інтегрованого курсу «Українська мова, українська та зарубіжна літератури». URL: <https://vector.uied.gov.ua/uk/mpk/2501/detail/>
14. Старша профільна школа: трансформація мовно-літературної освіти та нові інструменти філолога (українська мова та література). URL: <https://vector.uied.gov.ua/uk/mpk/2625/detail/>
15. Тележкіна О. Компетентнісний підхід до вивчення предметів мовно-літературної галузі: проблеми, особливості, реалізація: курс. <https://naurok.com.ua/learn/kompetentnisniy-pidhid-do-vivchennya-predmetiv-movno-literaturno-galuzi-problemi-osoblivosti-realizaciya-54>
16. Тележкіна О. Створення привабливого освітнього простору: практика застосування цифрових інструментів: курс. <https://naurok.com.ua/learn/stvorenniya-privablivogo-osvitnogo-prostoru-praktika-zastosuvannya-cifrovih-instrumentiv-58>
17. Тележкіна О., Куц Д. Старша профільна школа: сучасні підходи до навчання української мови. URL: <https://vector.uied.gov.ua/en/mpk/2521/detail/>
18. Учителі в курсі (про цифрові застосунки). URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/2915>
19. Цифровий учитель. URL: <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/4033>

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час занять, консультацій, через корпоративну електронну пошту (Грицак Наталія Русланівна: grycak78@tnpu.edu.ua; Тележкіна Олеся Олександрівна: olesia.tieliezhkina@tnpu.edu.ua) та систему дистанційного навчання (усі студенти групи приєднані до курсу на платформі MOODLE і мають доступ до навчальних матеріалів). Консультації проводяться згідно з графіком (розміщений на кафедрі) або за попередньою домовленістю.

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти повинен повідомити викладача та відпрацювати пропущений матеріал не пізніше, ніж за 5 днів після пропуску.

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності та професійної етики. Під час спілкування очікуються коректність, відповідальність, конструктивний діалог і повага до думок інших учасників освітнього процесу.